

Draaiboek CBASP training

VGct vervolgcursus 25 uur

Behandeling van chronische depressie

Inleiding

Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) is een behandelmethode speciaal ontwikkeld voor persisterende depressie. CBASP staat inmiddels in verschillende richtlijnen genoemd als eerste keus psychologische behandeling bij persisterende depressie (NICE guidelines, European guidelines, Canadean guidelines). In Nederland is de evidentie van CBASP ook aangetoond (Wiersma e.a., 2014), echter, er zijn nog maar een beperkt aantal therapeuten in Nederland getraind, terwijl deze behandelmethode therapeuten veel houvast biedt bij het behandelen van deze vaak moeilijke groep patiënten en de prevalentie van deze groep in de specialistische GGZ hoog is.

Naast de hoge prevalentie, is ook de comorbiditeit met andere psychische en lichamelijke klachten hoog bij deze groep. Het vereist dan ook enige ervaring en veel kennis om goed met deze doelgroep te kunnen werken. Tijdens de driedaagse training zullen de deelnemers kennismaken en intensief oefenen met de CBASP technieken. Na een aantal weken zal er een terugkomdag gehouden worden waarin casuïstiek centraal zal staan met behulp van het meegebrachte videomateriaal van de deelnemers.

In de vervolgcursus wordt kennis van stemmingsstoornissen als bekend verondersteld, evenals de basisprincipes van cognitieve gedragstherapie. De focus ligt op het verdiepen van kennis over de persisterende depressieve stoornis en op kennis opdoen en vaardigheden trainen om CBASP goed te kunnen gaan toepassen.

Aan de hand van casuïstiek wordt veel praktisch geoefend met CBASP. Er wordt veel in subgroepen gewerkt waar de docent gericht feedback geeft. Werkvormen zijn onder anderen presentaties, demonstraties, rollen spelen, schriftelijke opdrachten en discussies.

Van cursisten wordt verwacht dat ze casuïstiek inbrengen, oefenen met CBASP en zelfstandig opdrachten uitvoeren voor de cursus.

Tijdens de hele cursus komt het gedragstherapeutisch proces aan de orde.

Onderwerpen

De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Klachtinventarisatie + DSM classificatie en diagnose van de persisterende depressieve stoornis
- Wetenschappelijke evidentie van CBASP
- Beloop van de depressie uitvragen d.m.v. de *Life Chart* methode
- Diagnostiek rondom interactiestijl van de patiënt d.m.v. het in kaart brengen van belangrijke personen (leergeschiedenis van de patiënt), het opstellen van een overdachtshypothese en het invullen van de *Impact Message Inventory* (invloed van de patiënt op de therapeut)
- Gedrag van de patiënt onder de loep nemen d.m.v. de *Situatie-Analyse*
- De therapeutische houding en/of therapeutische relatie binnen CBASP
- Vragen uit de praktijk

Leerdoelen

Na afloop van de training:

1. kan de cursist de life chart afnemen;
2. kan de cursist de 'belangrijke personen' in kaart brengen;
3. kan de cursist een overdrachtshypothese opstellen
4. kan de cursist werken met de *Impact Message Inventory*
5. kan de cursist een Situatie-Analyse afnemen
6. kan de cursist wat er binnen de therapeutische relatie met de patiënt gebeurt bewerken als onderdeel van de interventie

Literatuur

De verplichte literatuur dient voorafgaand aan de bijeenkomsten te worden gelezen en wordt tijdens de bijeenkomsten als bekend verondersteld.

Verplichte literatuur

- Wiersma, J. E. e.a. Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) voor de behandeling van chronische depressie. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.

Aanbevolen literatuur

- Wiersma, J. E. e.a. Neem de regie over je depressie. Werkboek voor de cliënt. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.
- Jobst, A., Brakemeier, E. L., Buchheim, A., Caspar, F., Cuijpers, P., Ebmeier, K. P., ... & Kurimay, T. (2016). European Psychiatric Association Guidance on psychotherapy in chronic depression across Europe. *European Psychiatry*, 33, 18-36. doi: 10.1016/j.eurpsy.2015.12.003.
- Wiersma, J. E., Van Schaik, D. J., Hoogendorn, A. W., Dekker, J. J., Van, H. L., Schoevers, R. A., ... & Beekman, A. T. (2014). The effectiveness of the cognitive behavioral analysis system of psychotherapy for chronic depression: a randomized controlled trial. *Psychotherapy and Psychosomatics*, 83, 263-269..doi: 10.1159/000360795.
- Negt, P., Brakemeier, E. L., Michalak, J., Winter, L., Bleich, S., & Kahl, K. G. (2016). [The treatment of chronic depression with cognitive behavioral analysis system of psychotherapy: a systematic review and meta-analysis of randomized-controlled clinical trials.](#) *Brain and Behavior*, 6. doi: 10.1002/brb3.486

Toetsingscriteria

- Voldoen aan de aanwezigheidsverplichting
- Actieve en coöperatieve deelname aan de cursus
- Bestudering van de verplichte literatuur
- Slagen voor de schriftelijke eindtoets

Naast de schriftelijke toets houdt de docent de theoretische kennis bij door de voortgang van de cursisten middels observaties bij te houden. Praktische vaardigheden worden getoets door gebruik te maken van rollenspellen.

Certificaat

Aan het eind van de training ontvangt iedere geslaagde deelnemer van de docent een certificaat.

Accreditaties en toelatingseisen

Accreditatie voor de cursus is aangevraagd bij de VGCT als vervolgcursus activiteit en bij de FGZPT als nascholingsactiviteit. Om in aanmerking te komen voor VGCT punten moet de 100 VGCT geaccrediteerde basiscursus zijn afgerond.

Tot de cursus worden personen toegelaten die voldoen aan de volgende eisen:

1. Cursisten beschikken over een academische vooropleiding als psycholoog, pedagoog, geestelijk gezondheidskundige of arts, aangevuld met één van de volgende kwalificaties:
 - een BIG-registratie als gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut of psychiater, dan wel ten minste één jaar in opleiding zijnde tot één van deze registraties;
 - registratie als Kinder- en Jeugdpsycholoog NIP, Orthopedagoog Generalist NVO, Postmaster Orthopedagoog/Psycholoog SKJ, dan wel ten minste één jaar in opleiding zijnde tot één van deze registraties, of in het geval van een route op basis van 'sprokkelen' minimaal 50% (=240) van de studiepunten;
 - registratie als Cognitief Gedragstherapeut VGCT® in opleiding (aspirant lid), of Cognitief Gedragstherapeut VGCT® (gewoon lid);
 - registratie systeemtherapeut (LID ST) bij de NVRG;
 - een opleiding die naar het oordeel van de opleidingscommissie gelijkwaardig
2. Werkervaring: tenminste 16 uur per week werkzaam zijn in de geestelijke gezondheidszorg, of een daaraan naar het oordeel van de opleidingscommissie gelijk te stellen setting, waarvan ten minste 12 uur in de patiëntenzorg.

Absentiebeleid

- Bij een aanwezigheid van 100% is aan de aanwezigheidsplicht voldaan.
- Bij verzuim van hoogstens 10% van de contacttijd moeten de huiswerkopdrachten van de verzuimde uren worden ingehaald om aan de aanwezigheidsplicht te voldoen.
- Bij verzuim tot 20% van de contacturen moeten de huiswerkopdrachten van de verzuimde uren worden ingehaald en moeten er in overleg met de docent extra opdrachten worden gedaan ter compensatie van de gemiste contacturen om aan de aanwezigheidsplicht te voldoen.
- Bij verzuim van 20% of meer moeten de gemiste contacturen binnen een jaar na het einde van de vervolgcursus worden ingehaald in een andere vervolgcursus. Pas nadat de uren zijn ingehaald, wordt voldaan aan de aanwezigheidsplicht.

Gegevens correct?

Voor zowel het certificaat als ook de aanmelding bij de beroepsvereniging(en) is het van belang dat u bij uw aanmelding uw correcte gegevens doorstuurt naar r.hulsink@vgct.nl.

We hebben de volgende gegevens nodig:

- Titel(s)
- Voorletters
- Geboortedatum en -plaats
- VGcT nummer
- Eventueel nummer(s) lidmaatschap(en) beroepsvereniging(en)
- BIG-nummer (indien van toepassing)

Programma

Dag 1 Diagnostische fase

Naast Jenneke Wiersma is ook Judith van der Horst aanwezig. Judith is ervaringsdeskundige. Zij zal op dag 1 haar levensverhaal vertellen waarbij we haar verhaal en de theorie en praktijk van CBASP met elkaar afwisselen zodat beiden meer gaan leven. Daarnaast kunnen de deelnemers vragen aan haar stellen om meer te weten te komen over het cliënt perspectief.

Onderwerpen

Onderstaande onderwerpen komen aan bod:

- Life Chart methode + Belangrijke anderen + Overdrachtshypothese
- Impact Message Inventory
- Roos van Leary

Leerdoelen

- Op een inzichtelijke manier de kern van de problematiek van de cliënt in kaart te brengen
- Jezelf als therapeut bewust maken voor mogelijke valkuilen in de interactie met de cliënt

Verplichte literatuur

- Deel I 'Diagnostische fase' uit: Wiersma, J. E. e.a. Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) voor de behandeling van chronische depressie. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.

Voorbereiding

- Bestuderen literatuur

Tijdschema

Tijd	Activiteit	Werkvorm
9.30-10.45uur	Introductie	Presentatie
10.45-11.00uur	<i>Pauze</i>	
11.00-12.30uur	Life Chart methode + Belangrijke personen + Overdrachtshypothese	Presentatie
12.30-13.00uur	<i>Pauze (Lunch)</i>	
13.00-14.30uur	Life Chart methode + Belangrijke personen + Overdrachtshypothese	Rollenspellen (oefenen in groepjes)
14.30-14.45uur	<i>Pauze</i>	
14.45-16.00uur	Nabespreken + <i>Impact Message Inventory</i> + <i>Roos van Leary</i>	Presentatie en Rollenspellen (demonstratie/oefenen in groepjes)
16.00-16.30uur	Alles samenbrengen en bespreken huiswerk	In de groep

Dag 2
Interventie fase

Onderwerpen

Onderstaande onderwerpen komen aan bod:

- Situatie Analyse

Leerdoelen

- Vanuit cliëntrol en vanuit therapeutrol kennismaken met de SA-methode
- Kunnen afnemen van een SA bij een cliënt

Verplichte literatuur

- Hoofdstuk 6 uit: Wiersma, J. E. e.a. Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) voor de behandeling van chronische depressie. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.

Vorbereiding

- Bestuderen literatuur

Tijdschema

Tijd	Activiteit	Werkvorm
9.30-10.45uur	Situatie Analyse	Presentatie
10.45-11.00uur	<i>Pauze</i>	
11.00-12.30uur	Situatie Analyse (beginfase)	Rollenspellen (oefenen in groepjes)
12.30-13.00uur	<i>Pauze (Lunch)</i>	
13.00-14.30uur	Situatie Analyse (herstelfase)	Rollenspellen (demonstratie/inbrengen casuïstiek / zelf oefenen)
14.30-14.45uur	<i>Pauze</i>	
14.45-16.00uur	Nabespreken/trouble shooting/SA maken in de groep	Presentatie
16.00-16.30uur	Alles samenbrengen en bespreken huiswerk	In de groep

Dag 3 Interpersoonlijke technieken

Vandaag zal naast Jenneke Wiersma ook Bas Berkers, psychodramatherapeut, aanwezig zijn. Hij zal de interpersoonlijke technieken voorzien van een experientieel karakter. Hij zal de deelnemers zelf laten ervaren wat bepaalde oefenen/technieken met je kunnen doen en hij zal de deelnemers leren hoe je dit bij cliënten kunt toepassen.

Onderwerpen

Onderstaande onderwerpen komen aan bod:

- Interpersoonlijke technieken (IOM & GPB)

Leerdoelen

- toepassen van de techniek interpersoonlijke onderscheid maken (IOM)
- toepassen van de techniek gedisciplineerde persoonlijke betrokkenheid tonen (GPB)

Verplichte literatuur

- Hoofdstuk 7 t/m 9 uit: Wiersma, J. E. e.a. Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) voor de behandeling van chronische depressie. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.

-

Vorbereiding

- Bestuderen literatuur

Tijdschema

Tijd	Activiteit	Werkvorm
9.30-10.45uur	Interpersoonlijke techniek (IOM)	Presentatie + demonstratie
10.45-12.15uur	IOM	Rollenspellen (oefenen in groepjes)
12.15-12.45uur	<i>Pauze</i> (Lunch)	
12.45-14.15uur	Interpersoonlijke techniek (GPB)	Rollenspellen (demonstratie/inbrengen casuïstiek / zelf oefenen)
14.15-14.30uur	<i>Pauze</i>	
14.30-15.45uur	Nabespreken/trouble shooting/rollenspel voor de groep	Rollenspellen (demonstratie/inbrengen casuïstiek / oefenen)
15.45-16.45 uur	Alles samenbrengen en bespreken huiswerk	In de groep
16.45-17.00uur	<i>Pauze</i>	
17.00-17.30uur	Toets maken	In de groep

Dag 4
Terugkomdag

Onderwerpen

Onderstaande onderwerpen komen aan bod:

- Casuïstiek
- Bekijken van eigen materiaal

Leerdoelen

- Waar loop je tegenaan?
- Je eigen en elkaars trouble-shooter worden

Verplichte literatuur

- Hoofdstuk 10 & 11 uit: Wiersma, J. E. e.a. Cognitive Behavioral Analysis System of Psychotherapy (CBASP) voor de behandeling van chronische depressie. Onderdeel van de reeks "Protocollen voor de GGZ". Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV.

Vorbereiding

- Bestuderen literatuur
- Video materiaal maken ter bespreking op dag 4

Tijdschema

Tijd	Activiteit	Werkvorm
9.30-10.45uur	Casuïstiek	Presentatie
10.45-11.00uur	<i>Pauze</i>	
11.00-12.30uur	Bekijken van eigen materiaal	Rollenspellen (oefenen in groepjes)
12.30-13.00uur	<i>Pauze (Lunch)</i>	
13.00-14.30uur	Bekijken van eigen materiaal	Rollenspellen (demonstratie/inbrengen casuïstiek / zelf oefenen)
14.30-14.45uur	<i>Pauze</i>	
14.45-16.00uur	Rollenspel met moeilijke cliënten	In de groep
16.00-16.30uur	Alles samenbrengen	In de groep

